

dr Monika Wodnicka¹

Katedra Logistyki i Innowacji
Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny
Uniwersytet Łódzki

***Sharing economy* – usługi logistyczne – wzrost gospodarczy²**

WPROWADZENIE

Rozwój cyfryzacji i technologii informacyjnych to jeden z megatrendów będący motorem dla rozwoju *sharing economy*, kolejnego modelu gospodarczego (obok outsourcingu, czy offshoringu). *Sharing economy* stymuluje przemiany rynkowe wspierając konsumentów i przedsiębiorców, a także całą gospodarkę umożliwiając lepsze wykorzystanie zasobów oraz zrównoważony wzrost gospodarczy. Model pozwala na alokację zasobów, dzielenie się nimi i stwarza tym samym możliwości wzrostu gospodarczego bez konieczności wytwarzania nowych środków produkcji, bowiem zwiększa się wykorzystanie istniejących. Dla przedsiębiorców oznacza zmianę obowiązujących na rynku reguł działania i współpracy. Niekiedy wiąże się z koniecznością zweryfikowania dotychczasowych strategii oraz znalezienie nowych modeli biznesowych budujących wartość w obecnym sektorze. Zmienia się również paradygmat konkurencji. Dla konsumentów oznacza wzrost znaczenia modelu prosumenckiego, w którym konsument może jednocześnie być producentem poprzez zaangażowanie we współtworzenie/współdzielenie i konsumentem dóbr/usług. Wykorzystując powszechnie dostępne platformy internetowe można budować potencjał globalnego dotarcia do szerokiej grupy odbiorców w celu zwiększenia efektywności wykorzystania posiadanych zasobów, czy ograniczenia ich marnotrawstwa, implikując tym samym poprawę dobrobytu uczestniczących podmiotów i osób.

---

¹ Adres korespondencyjny: Uniwersytet Łódzki, ul. Rewolucji 1905 r. 37/39, 90-214 Łódź; tel. +48 42 635 52 12; e-mail: monika.wodnicka@uni.lodz.pl. ORCID: 0000-0002-9656-5713.

² Publikacja artykułu sfinansowana ze środków Katedry Logistyki i Innowacji Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego UŁ.

Celem artykułu jest charakterystyka zjawiska *sharing economy*. Podjęto próbę jego zdefiniowania oraz wskazania determinant rozwoju. Zaprezentowano również szacunkowe dane dotyczące udziału *sharing economy* w dochodzie i zatrudnieniu UE. Przedstawiono potencjalne obszary do zastosowania *sharing economy* na rynku usług logistycznych. Metodami badawczymi wykorzystanymi w opracowaniu są studia literaturowe oraz badania własne Autorki przeprowadzone na podstawie wywiadu pogłębionego wśród menedżerów firm usług transportowych należących do MSP.

ISTOTA *SHARING ECONOMY*

Odpowiednikiem określenia *sharing economy* w języku polskim jest „gospodarka współdzielenia”. Termin ten jest często używany zamiennie z takimi terminami jak, „gospodarka współpracy”, „gospodarka na żądanie”, czy „gospodarka dostępu”.

Według definicji Komisji Europejskiej *sharing economy* to „łączenie osób fizycznych i prawnych za pomocą platform internetowych, aby umożliwić im świadczenie usług lub wspólne korzystanie z aktywów, zasobów, czasu, umiejętności lub kapitału, nierzadko w ograniczonym czasie i bez przekazywania praw własności” (PwC Polska, 2016, s. 4).

R. Botsman (Botsman, Rogers, 2011) definiuje ją jako system, który aktywizuje niewykorzystywane aktywa przez uruchomienie w ich ramach modeli i rynków umożliwiających zarówno dostęp do tych zasobów, jak i wzrost ich wydajności. Oznacza to, że *sharing economy* umożliwia efektywniejsze wykorzystanie zasobów (oszczędność, elastyczność, pozytywny wpływ na środowisko) i tym samym stwarza przesłanki dla szybszego wzrostu gospodarczego. Jak zauważa A. Rinne (2017), *sharing economy* to dzielenie się niewykorzystanymi aktywami, generującymi przychody lub nie, w sposób, który poprawia wydajność, pozwala dążyć do zrównoważonego rozwoju gospodarczego. Z kolei S.J. Barnes, J. Mattsson (2016) *sharing economy* określają jako wykorzystanie rynków online i technologii sieci społecznościowych do wymiany dóbr/usług pomiędzy jednostkami, które mogą być jednocześnie ich dostawcą jak i konsumentem.

Przytoczone definicje charakteryzują się dużym zróżnicowaniem, co świadczy o trudności w jednoznacznym określeniu pojęcia. W literaturze, jak i w praktyce, współdzielenie jest, z jednej strony, przedstawiane jako ruch społeczny (Botsman, Rogers, 2010), z drugiej zaś jako nowy model biznesowy (Meelen, Frenken, 2015), dlatego mówiąc o istocie *sharing economy* należy dostrzegać zarówno czynniki ekonomiczne, tj. popyt i podaż na usługi/produkty/zasoby, jak i rynek pracy oraz czynniki społeczne związane z budowaniem kapitału społecznego.

Sharing economy prowadzi do transpozycji tradycyjnych rozwiązań w wytwarzaniu oraz dystrybucji dóbr i usług reorganizując modele rynków globalnie zintegrowanych na mniejsze sieci współpracujących ze sobą osób i firm. Dotyczy

współpracy w ramach C2C, B2C, czy B2B. Łączy tradycyjną działalność gospodarczą z usługami za pośrednictwem platform i portali społecznościowych, które stwarzają warunki rozwoju nowych form pracy i współpracy. *Sharing economy* wywodzi się z konwergencji między nowymi trendami społecznymi a nowoczesnymi technologiami, takimi jak Internet rzeczy, rynek online, płatność cyfrowa, mobilność i usługa lokalizacji.

A zatem, *sharing economy* można zdefiniować jako model gospodarczy, w którym istotny jest aspekt dzielenia się nieużywanymi lub nie w pełni wykorzystanymi zasobami, usługami, produktami, a także procesami zarówno przez osoby prywatne, jak i podmioty biznesowe, odpłatnie lub nieodpłatnie (np. wymiana w barterze), w celu osiągnięcia korzyści, bez przekazywania praw własności. Takie podejście kreuje zasadę, że nie trzeba być właścicielem, aby z danego dobra korzystać. Obszary współdzielenia odnoszą się do aktywów materialnych, tj. np. transport oraz aktywów niematerialnych (pieniądze i usługi). Potencjalne obszary współdzielenia przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Obszary współdzielenia

Obszar	Rodzaj aktywności
Recyrkulacja towarów	Serwisy aukcji internetowych, ogłoszeń drobnych, platformy ułatwiające wymianę rzeczy (platformy tematyczne)
Zwiększenie wykorzystania majątku trwałego	Działalność skoncentrowana na dostępie do majątku trwałego poprzez wynajem – zwiększenie produktywności
Wymiana usług	Działalność polegająca na świadczeniu usługi za usługę, np. nauka języków obcych, doradztwo itp.
Udostępnianie aktywów wytwórcy	Współdzielenie zasobów lub przestrzeni w celu wspomagania produkcji – udostępnianie narzędzi, maszyn, przestrzenie coworkingowe lub biura

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Schor, 2014).

Zjawisko *sharing economy* bazuje na skłonności do współpracy i dzielenia się posiadanymi zasobami w celu lepszego wykorzystania dobra, którego użyteczność krańcowa jest malejąca. Według teorii użyteczności wraz ze wzrostem ilości nabywanego dobra maleje jego użyteczność dla konsumenta, co może skutkować niepełnym jego wykorzystaniem lub marnotrawstwem. *Sharing economy* daje szansę na zmniejszenie rozmiarów tego zjawiska. Takie podejście wpisuje się w teorię użyteczności (pierwsze prawo Gossena), zgodnie z którą dla każdego zasobu można wyznaczyć funkcję obrazującą indywidualne preferencje nabywców, właścicieli dóbr oraz uzyskiwane korzyści. Tym samym stworzyć lepszą interakcję między popytem a podażą na dane dobro/usługę/zasób. Wzrost popularności *sharing economy* nastąpił wskutek spadku zaufania do instytucji finansowych podczas minionego kryzysu finansowego (trudny

dostęp i wysokie koszty kredytów), rosnącego niedoboru niektórych zasobów, zmian społeczno-demograficznych.

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wskazuje na jeszcze inne aspekty *sharing economy*, które określono jako „demokratyczną i partycypacyjną dynamiką” (Opinia Europejskiego..., 2016), co oznacza, że:

- nie zawsze rozwija się ona w środowisku cyfrowym, dotyczy sfery (na przykład wymiana dóbr);
- nie zawsze opiera się na zysku, ale na także na zasadach współpracy i solidarności (niektóre rodzaje finansowania społecznościowego);
- często koncentruje się na obszarach lokalnych (na przykład grup produkcji własnej);
- nie ogranicza się wyłącznie do sfery gospodarczej, lecz obejmuje również kwestie środowiskowe i społeczne (mobilność zgodna z zasadami zrównoważonego rozwoju);
- nie ogranicza się do dóbr materialnych o wysokiej wartości finansowej, lecz dotyczy wszelkich rodzajów produktów lub usług (na przykład banki czasu).

Do powyższych charakterystyk należy dodać, że *sharing economy* ogranicza koszty i tym samym pomaga w maksymalizacji zysku przy minimalizacji odpowiedzialności oraz ryzyka biznesowego.

Eskalacja wykorzystania majątku trwałego na drodze wynajmu zwiększa jego produktywność, podobnie współdzielenie maszyn, narzędzi, przestrzeni produkcyjnych. Dzięki zwiększeniu intensywności użytkowania istniejących zasobów *sharing economy* pozwala z jednej strony na lepsze zaspokajanie potrzeb, z drugiej zaś ma wpływ na zmniejszenie zapotrzebowania na nowe zasoby, czym pozytywnie wpływa na środowisko naturalne. Pozwala także na alokację zasobów w gospodarce i stwarza tym samym możliwości wzrostu gospodarczego bez konieczności wytworzenia nowych zasobów środków produkcji.

Według raportu PwC (2016) globalny przychód generowany przez ekonomię współdzielenia, w pięciu kluczowych sektorach (usługi finansowe, transport, hotelarstwo i turystyka, obsada etatów – umiejętności online) do 2025 roku osiągnie wartość 335 mld USD. W UE-28 *sharing economy* szacuje się na 26,5 mld euro. Najwięcej dochodu generuje sektor finansowy, który uzyskał 9,6 mld euro, usługi zakwaterowania 7,3 mld euro, usługi online 5,6 mld euro oraz transport 4 mld euro. Pośród rynków krajów UE-28, w których łączne przychody z *sharing economy* stanowią istotny udział jest Polska. Przychody w omawianym obszarze wynoszą około 2,7 mld euro (przeszło 10% wartości unijnej) oraz stworzono 65,4 tys. miejsc pracy. Dla porównania we Francji wartość ta wyniosła odpowiednio: 6,6 mld euro (25%) i 74,6 tys. miejsc pracy, Wielkiej Brytanii 4,6 mld euro (17%) i 69,4 tys. miejsc pracy. Z jednej strony są to imponujące dane, z drugiej natomiast wkład *sharing economy* w unijne PKB stanowi zaledwie 0,17% oraz stanowi 0,15% całkowitego zatrudnienia (European Commission, 2018).

DETERMINANTY ROZWOJU *SHARING ECONOMY*

Niewątpliwie na rozwój *sharing economy* miała wpływ implementacja rozwiązań ICT przejawiając się digitalizacją gospodarki i informatyzacją społeczeństwa, rozwojem platform internetowych, przeobrażeniami społeczno-gospodarczymi oraz zmianą świadomości wobec własności, wzrostem zaufania pomiędzy uczestnikami i skłonność do współpracy. Pośród megatrendów, występujących w gospodarce jak i społeczeństwie, które implikują rozwój *sharing economy* należy wymienić:

- czynniki demograficzne – wejście w wiek aktywności zawodowej pokolenia Y określanego często mianem pokolenia sieci;
- przemiany gospodarcze – poszukiwanie źródeł obniżki kosztów, popularyzacja modelu biznesowego *Access over ownership*, serwicyzacja produkcji czy kastomizacja produktu/usługi, która daje możliwość personalizacji produktów/usług;
- rewolucja technologiczna – upowszechnienie rozwiązań SMAC (*social, mobile, analytics, Cloud*) i wzrost popularności rozwiązań technologii ICT, takich jak: Internet rzeczy (IoT), chmura technologiczna/obliczeniowa (*Cloud computing*) i sztuczna inteligencja (AI), w tym inteligentne kontrakty (*Smart contracts*) (szerzej tabela 2).

Tabela 2. Główne aspekty i determinanty rozwoju *sharing economy*

Aspekt społeczny	Aspekt gospodarczy	Aspekt technologiczny
– Wzrost zaufania społecznego. – Skłonności do tworzenia wirtualnych społeczności. – Zakres działalności (lokalna i globalna). – Ograniczenie posiadania „na własność”. – Popularyzacja dekonsumpcji jako wzorca zachowań rynkowych. – Presja na nowe możliwości oszczędzania. – Różnorodność obszarów współdzielenia	– Spowolnienie gospodarcze. – Zrównoważony rozwój. – Presja na większą wydajność. – Wysoka stopa bezrobocia ludzi młodych. – Relatywnie łatwe rozpoczęcie działalności. – Współtworzenie produktów przez konsumentów. – Dążenie do efektywniejszego gospodarowania zasobami. – Rozwój firm typu <i>plug and play</i> integrujących łańcuch wartości podzielony wskutek outsourcingu i offshoringu. – Alternatywne źródła dochodu. – Alternatywy dla własności. – Rozwój usług niestandardowych (np. usługi na platformach). – Wzrost konsumpcji dóbr i usług cyfrowych. – Niejasności prawno-podatkowe – brak dostosowania regulacji.	– Wzrost znaczenia informacji i lepsza jej wymiana. – Wygodny dostęp do platform z wykorzystaniem smartfona. – Rosnąca pojemność i pamięć urządzeń, łatwość użycia. – Malejący koszt przechowywania danych. – Rozwój systemów płatności online – bezpieczne transakcje finansowe. – Globalny dostęp do Internetu. – Rozwój mediów społecznościowych – portale i sieci.

Źródło: opracowanie własne.

Rozwój *sharing economy* zdeterminowany będzie po pierwsze – ewolucją modeli biznesowych platform w kierunku oferowania różnych usług w jednej aplikacji (pod jedną marką), po drugie – dalszym postępem technologicznym implikującym powstanie innowacyjnych rozwiązań i modeli usługowych, po trzecie – większą dojrzałością i rozwojem sektora *e-commerce*.

Z drugiej strony *sharing economy* stoi przed kilkoma wyzwaniami, które w znaczący sposób mogą wpłynąć na jej kształt i perspektywy rozwoju. Przede wszystkim ten rodzaj aktywności wymaga regulacji prawnych dotyczących głównie: opodatkowania tej działalności, regulacji dotyczących praw i obowiązków osób/firm biorących udział w *sharing economy*, regulacjach prawa pracy, bezpieczeństwa współdzielonych zasobów (kontrola, częściowa utrata, nadużycia). W ramach *sharing economy* są przedsięwzięcia komercyjne realizowane zarówno przez profesjonalnych usługodawców, jak i świadczone okazjonalnie przez osoby fizyczne. Skomplikowana materia wymaga stworzenia takich ram prawnych, by nie zahamować rozwoju tej dziedziny gospodarki utrudniając rozwój nowych rozwiązań biznesowych i rynków.

USŁUGI LOGISTYCZNE A *SHARING ECONOMY*

Informatyzacja i rozwój portali społecznościowych oraz platform internetowych doprowadziły do zmian w wielu sferach gospodarki, szczególnie redefiniując działalność w segmencie usług logistycznych. Nowe technologie w sposób bezpośredni i pośredni oddziałują na rynek usług logistycznych implikując ciągły ich rozwój. Niosą ze sobą przeobrażenia w zakresie kooperacji przedsiębiorstw i sterowania procesami w łańcuchu dostaw. Wymagania stawiane przed rynkiem usług logistycznych, tj. szybkość reakcji i precyzyjne odpowiedzi na rynkowe zapotrzebowanie klientów/konsumentów oraz efektywne łączenie wolnych zasobów z popytem na nie, przy jednoczesnym zapewnieniu niskich cen, to także cechy *sharing economy*. W sektorze usług logistycznych można wskazać przykłady obszarów związanych z udostępnianiem zasobów innym podmiotom. Wymienić można tutaj transport i magazynowanie. Przykładami wpisującymi się w nurt omawianego zjawiska są m.in.:

- wymiana zasobów ludzkich – w sytuacji niedoboru kierowców na rynku to z pewnością działanie mogące łagodzić ten problem;
- dzielenie się zasobami z partnerami biznesowymi – *carshering* – tradycyjni dostawcy mają możliwość łatwiejszego pozyskania pojazdów i kierowców;
- możliwość konsolidacji ładunków należących do różnych właścicieli dzięki ściślejszej współpracy z dostawcami – optymalizacja usługi ostatniej mili i ekspresowej dostawy – funkcje dotychczasowych giełd transportowych przejmują mobilne aplikacje internetowe;

- magazynowanie na żądanie – dopasowanie podaży i popytu głównie w okresie sezonowości lub w sytuacjach awaryjnych, tj. obsługa dużej liczby wycofanych produktów – często nie chodzi tylko o usługę magazynową, ale dodatkowe usługi związane np. z przemieszczaniem zapasów, kompletacją i pakowaniem;
- korzystanie z urządzeń cross-docking, back-hauling oraz palet.

Coraz częściej na rynku usług logistycznych zauważa się rezygnację z własnych zasobów, które wymagają dużych nakładów inwestycyjnych na rzecz współpracy z przedsiębiorstwami, które mają odpowiednią infrastrukturę logistyczną i wykwalifikowanych pracowników. Jest to podyktowane ograniczaniem kosztów, minimalizacją ryzyka nieefektywnego wykorzystania zasobów, a przede wszystkim skorzystaniem z danego zasobu w razie konieczności, uwzględniając bieżące potrzeby.

Chcąc ocenić gotowość firm z sektora MSP do podjęcia działań i czerpania korzyści z *sharing economy*, przeprowadzono badania metodą sondażu diagnostycznego, w których wykorzystano narzędzie wywiadu pogłębionego. W badaniu wzięli udział menedżerowie firm usług transportowych z województwa łódzkiego. Badanie wykonano na przełomie 2018/2019 roku. Wybrano branżę usług transportu drogowego z uwagi na jej kluczową rolę w gospodarce. Jak wynika z raportu PwC (2019) sektor transportu i logistyki wygenerował 6% polskiego PKB (119 mld zł). Ze względu na ograniczoną objętość artykułu zostaną omówione tylko wybrane treści z badania (tabela 3).

Tabela 3. *Sharing economy* w ocenie firm świadczących usługi logistyczne – transportowe

Jaka jest świadomość menedżerów dotycząca zjawiska <i>sharing economy</i> ?
• badani mają wiedzę na temat zjawiska, dostrzegają przewagę konkurencyjną w logice <i>sharing economy</i>, ale nie korzystają z niej w dużym zakresie;   • głównym motywem decydującym o skorzystaniu z <i>sharing economy</i> jest oszczędność pieniędzy i możliwość dodatkowego zarobku w niewielkim stopniu aspekt pozytywnego wpływu na środowisko;   • wykorzystując potencjał <i>sharing economy</i> chciano by skorzystać: a/ze specjalistycznych usług na życzenie (on-demand professional services) w zakresie księgowości, prawa, b/z dostępnych zasobów ludzkich (freelancerów).
Kiedy firma mogłaby skorzystać z <i>sharing economy</i> ?
• w sytuacji spiętrzenia się zleceń (duża liczba do realizacji w krótkim czasie);   • konieczność skrócenia czasu między zamówieniem, a dostawą;   • dostosowanie się do klienta – wymóg specjalistycznej floty pojazdów;   • w sytuacji braku pracowników (urlopy, zwolnienia lekarskie, derekrutacja) – możliwość skorzystania z freelancerów;   • skorzystanie ze specjalistycznych usług na życzenie w zakresie księgowości, prawa.

Jakie zagrożenia firma widzi w <i>sharing economy</i> ?
• ryzyko związane z ewentualną odpowiedzialnością i odszkodowaniem w sytuacji wadliwej wymiany bądź usługi niespełniającej wymogów jakościowych;   • ochrona konsumenta – przepisy RODO;   • brak zaufania do osób, którym powierza się towar;   • brak zaufania do platform – zgodnie z obecną ustawą hostingodawca, podmiot udostępniający zasoby/informacje systemem teleinformatycznym na podstawie pozyskanych danych, nie ponosi odpowiedzialności za dane znajdujące się na platformie internetowej w sytuacji gdy nie ma wiedzy o ich bezprawnym charakterze;   • nowe formy usług stają się zagrożeniem dla tradycyjnego biznesu i eliminują tradycyjnych pośredników – nieuczciwa konkurencja.
Jakie są wartości istotne w ocenie wyboru platformy internetowej – oczekiwania wobec platform?
• zmniejszenie kosztów transakcyjnych w wymianie dóbr i informacji;   • ułatwienie wyszukiwania dóbr oraz standaryzacji płatności;   • możliwość oferowania usług dodatkowych;   • system informacji zwrotnej oraz ubezpieczenie oferowane przez platformę.
Czy w ocenie firmy <i>sharing economy</i> wymaga regulacji?
• regulacje są niezbędne, gdyż dają większy stopień gwarancji bezpieczeństwa;   • powinny tworzyć bodźce do ograniczania szarej strefy i nieuczciwej konkurencji;   • nie powinny zmniejszać zaufania podmiotów rynku do państwa;   • podmioty uczestniczące w <i>sharing economy</i> muszą traktowane być na równi;   • mogą wpłynąć na wzrost cen oferowanych zasobów/usług – pytanie o opłacalność.

Źródło: opracowanie własne.

Przeprowadzony sondaż wskazuje na kilka elementów ważnych z punktu widzenia przedsiębiorców realizujących usługi logistyczne, którzy w przyszłości mogą podjąć działania w ramach *sharing economy*. Niewątpliwie jest to budowanie konkurencyjnych przewag dzięki skracaniu czasu między zamówieniem a dostawą oraz dostępu do rzetelnych i dobrze zorganizowanych baz danych (platformy) przy możliwie niskich kosztach dostępu. Ograniczeniem mogą być brak zaufania i bezpieczeństwa. Współdzielenie kadr, zasobów i zdolności transportowych oraz wolnych przestrzeni magazynowych to nieliczne jeszcze przykłady zastosowania *sharing economy* w omawianym sektorze. Z drugiej strony usługodawcy logistyczni oferują bardzo szeroki pakiet usług logistycznych, co daje szerokie możliwości wykorzystania tej formy organizacji biznesu, tym bardziej, że odchodzi się już od klasycznego podziału na usługi spedycyjne, transportowe, magazynowe i dodatkowe. Mówi się o pakietyzacji usług oraz o tzw. *one-stop shopping*. Związane jest to rozwojem rynku *e-commerce* oraz rynku e-usług.

PODSUMOWANIE

Po pierwsze, *sharing economy* jako odpowiedź na potrzeby rynku zarówno konsumentów, jak i producentów w swoim założeniu powinna przyczynić się do bardziej efektywnej, ekologicznej i zgodnej z ideą zrównoważonego rozwoju dystrybucji dóbr i usług.

Po drugie, *sharing economy* stwarza przesłanki dla szybszego wzrostu gospodarczego poprzez efektywniejsze wykorzystanie aktywów (oszczędność, elastyczność, pozytywny wpływ na środowisko). Pozwala także na alokację zasobów w gospodarce i stwarza tym samym możliwości wzrostu gospodarczego bez konieczności wytwarzania nowych zasobów środków produkcji, bowiem zwiększa się wykorzystanie istniejących. Zjawisko dotyczy wszystkich sfer aktywności gospodarczej. W artykule zwrócono uwagę na obszar usług logistycznych, w ramach których *sharing economy* można stosunkowo szybko wdrożyć i tym samym podnieść efektywność sfery dystrybucji produktów i usług zwiększając wartość produkcji dodanej.

Po trzecie, z sondażu diagnostycznego wynika, że jakkolwiek dostrzega się korzyści *sharing economy*, to w polskiej praktyce gospodarczej (tu usług logistycznych) jej wykorzystanie jest umiarkowane, co związane jest m.in. z obawą o ewentualną odpowiedzialność i odszkodowanie w sytuacji wadliwej wymiany zasobów bądź usługi niespełniającej wymogów jakościowych, brakiem zaufania do platform, nieuczciwą konkurencją, niedostatecznymi regulacjami prawnymi.

Po czwarte, wobec powyższego, potrzebne są pilne regulacje prawne zapewniające większy stopień gwarancji bezpieczeństwa dla tej formy relacji ekonomicznych. bowiem obowiązujące regulacje odnoszą się do tradycyjnych przedsiębiorstw, tym samym nie przystają do cyfrowej rzeczywistości, na której bazują usługi ekonomii współdzielenia.

BIBLIOGRAFIA

- Barnes, S.J., Mattsson, J. (2016). Understanding current and future issues in collaborative consumption: A four-stage Delphi study. *Technological Forecasting and Social Change*, 104, 200–211. DOI: 10.1016/j.techfore.2016.01.006.
- Botsman, R., Rogers, R. (2010). *What's Mine Is Yours: The Rise of Collaborative Consumption*. New York: Harper Business.
- Botsman, R., Rogers, R. (2011). *What's mine is yours: How collaborative consumption is changing the way we live*. London: Collins.
- European Commission. (2018). *Study to Monitor the Economic Development of the Collaborative Economy at sector level in the 28 EU Member States. Final Report*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. DOI: 10.2873/83555.
- Meelen, T., Frenken, K. (2015). Stop Saying Uber Is Part of the Sharing Economy. What Is Being Shared Besides Your Money? Pobrane z: <http://www.fastcoexist.com/3040863/stop-saying-uber-is-part-of-thesharing-economy> (2019.05.04).

- Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Europejski program na rzecz gospodarki dzielenia się”. (2016). Dziennik Urzędowy UE [COM. (2016). 356 final]. Pobrane z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A52016AE3545> (2019.06.20).
- PwC Polska. (2016). (Współ)dziel i rządź! Twój nowy model biznesowy jeszcze nie istnieje, raport. Pobrane z: <https://www.pwc.pl/pl/pdf/ekonomia-wspoldzielenia-1-raport-pwc.pdf> (2019.05.22).
- PwC Polska. (2019). Transport przyszłości, raport. Pobrane z: <https://www.pwc.pl/pl/pdf-nf/2019/raport-transport-przyszlosci-2019.pdf> (2020.01.18).
- Rinne, A. (2017). What Exactly is the Sharing Economy? World Economic Forum, 13 December. Pobrane z: <https://www.weforum.org/agenda/2017/12/when-is-sharing-not-really-sharing/> (2019.06.20).
- Schor, J. (2014). Debating the Sharing Economy, Great Transition Initiative: Toward a Transformative Vision and Praxis, October. Pobrane z: http://www.tellus.org/pub/Schor_Debating_the_Sharing_Economy.pdf (2019.04.23).

Streszczenie

Rozwój cyfryzacji i technologii informacyjnych to jeden z megatrendów będący motorem rozwoju *sharing economy*. Analizując istotę *sharing economy* należy spojrzeć zarówno na czynniki ekonomiczne, tj. popyt i podaż na usługi/produkty/zasoby, rynek pracy oraz czynniki społeczne związane z budowaniem kapitału społecznego. *Sharing economy* pozwala na alokację zasobów w gospodarce i stwarza możliwości wzrostu gospodarczego bez konieczności wytwarzania nowych zasobów środków produkcji. Z perspektywy rozwoju gospodarczego wpisuje się w trzy modele biznesowe – C2C, B2B oraz B2C. Przyczynia się do wzrostu znaczenia modelu prosumenckiego, co implikuje poprawę dobrobytu konsumentów.

Celem artykułu jest charakterystyka zjawiska *sharing economy*, które łączy tradycyjną działalność gospodarczą z usługami stymulowanymi digitalizacją za pośrednictwem platform cyfrowych i portali społecznościowych, tym samym stwarza warunki rozwoju nowych form pracy i współpracy. Podjęto próbę oceny gotowości firm z sektora MSP do podjęcia działań i czerpania korzyści z tej formy współpracy. Zwrócono uwagę na determinanty społeczno-gospodarcze oraz technologiczne, które implikują rozwój *sharing economy*. Przedstawiono potencjalne przykłady związane z udostępnianiem i korzystaniem z dostępu do zasobów innych podmiotów w sektorze usług logistycznych. Metodami badawczymi wykorzystanymi w opracowaniu są studia literaturowe oraz badanie własne autorki przeprowadzone metodą sondażu diagnostycznego, w którym posłużono się narzędziem wywiadu pogłębionego. W badaniu wzięli udział menedżerowie firm usług transportowych z województwa łódzkiego.

Słowa kluczowe: gospodarka współdzielenia, wzrost gospodarczy, usługi logistyczne.

The *sharing economy* – logistics services – economic growth

Summary

The development of digitization and information technologies is a mega trend that drives the development of the *sharing economy*. In analyzing the essence of the *sharing economy*, one needs to consider the economic factors, i.e. demand and supply of services/products/resources, the labour

market as well as social factors related to building social capital. The *sharing economy* allows the allocation of resources in the economy as well as the creation of a scope for economic growth without a need to generate new input resources. From the economic development perspective it applies to 3 business models: C2C, B2B and B2C. It also increases the significance of the pro-consumer model, which implies the improvement of the consumers' well-being.

The purpose of the article is to characterise the phenomenon of the *sharing economy*, which links traditional economic activities with services stimulated by digital platforms as well as by social media, which in turn creates suitable conditions for the development of new forms of labour and cooperation. The article attempts to assess the readiness of companies in the SME sector to take actions and benefit from this form of cooperation. It also emphasizes the influence of socio-economic and technological determinants on the development of the *sharing economy*. Additionally, the article presents some examples related to the provision and use of the resources of other entities in the logistic services sector. The research method involved literature studies and the author's own research, based on a diagnostic survey method using an in-depth interview tool. The managers of transport companies based in the Lodz region participated in the study.

Keywords: *sharing economy*, economic growth, logistics services.

JEL: L8, D23, O10, M21.